

The background of the slide features a silhouette of a child jumping joyfully on a playground structure against a bright, hazy sky at sunset. To the right, a man and a young girl are silhouetted together. The foreground shows the faint silhouettes of other people and playground equipment, creating a sense of a busy, active community space.

Andersson Elffers Felix

Inzichtsgedreven sturen van participatie kwetsbare groepen

Directeuren Sociaal domein NDSD

12 april 2019

Participatie van kwetsbare groepen

Huidige situatie en vragen

- Participatie van meest kwetsbare mensen is waardevol én effectief maar ook weerbarstig
- Hoopvolle initiatieven maar zorgwekkende trend van marginalisatie
- Hoe bereik je effecten in de leefwereld? En dan ook populatiebreed?
- Hoe stuur je kleinschalig én grootschalig?

Vereiste inzichten

Participatie:

- Hoe 'werkt' de leefwereld >> sociale dynamiek?
- Welke aangrijpingspunten?

Sturing:

- Hoe 'werkt' sturing bij complexe vraagstukken?
- Gebruiken we nu die inzichten?
- Welke (betere) sturingsprincipes?

Verkenning sociale marginalisatie

Definitie

Marginalisatie is het missen, verliezen of verschromen van sociale relaties waardoor de kwaliteit van het leven vermindert.

Dit raakt vrijwel alle kwetsbare groepen, zoals:

- Jongeren/gezinnen onder druk van meerdere problemen
- Migranten die hier een nieuw leven (moeten) opbouwen
- Mensen met een psychische kwetsbaarheid en/of LVB
- Mensen in een collectief isolement (b.v. lage SES-buurten)
- Mensen in een onzekere werksituatie (precariaat).

Maatschappelijk/sociaal isolement is een zichzelf versterkend proces.

Drie typen van sociaal isolement

Type sociaal isolement	Typerende omstandigheden	Handelingsperspectief
Individueel maatschappelijk isolement	bij langdurige werkloosheid, na pensionering, bij verstandelijke beperking	Omgevingsinitiatieven <ul style="list-style-type: none">• actief zijn in de samenleving
Collectief maatschappelijk isolement	in kwetsbare buurten, binnen etnisch-culturele groepen, bij migrantengroepen	Milde werkverbanden <ul style="list-style-type: none">• verbinden van persoonlijke en publieke wereld
Maatschappelijk en persoonlijk isolement	bij psychische kwetsbaarheid, bij dak/thuisloosheid, bij multiprobleemhuishoudens	Warme plekken <ul style="list-style-type: none">• herstel persoonlijke netwerk

Maar in huidige situatie zijn er drempels.

Analyse aanbod in Oud Charlois met drempels voor mensen met ernstige psychische aandoeningen

Type participatie	Geen drempels	1 drempel	2 drempels	3 drempels	4 drempels
Ontmoeten	2	5	6	22	19
Bewegen		1	1	7	9
Creatief		3	1	5	8
(Vrijwilligers)werk		3	2		

Belemmeringen handelingsperspectieven participatie

- A. Drempels voor kwetsbaren bij veel aanbod/voorzieningen
- B. Beperkte kracht, kwaliteit en continuïteit van burgerinitiatieven
- C. Afstand instellingen/professionals t.o.v. samenleving/burgerinitiatieven
- D. Een (te) grote 'span of control' bij stimuleren van grote diversiteit van initiatieven
- E. Nu sturing op productie en resultaten maar niet op samenhang en dynamiek

Welke krachten kunnen dit overwinnen? Dynamische principes?

Participatie-arena

Dynamische principes	Activiteiten - voorbeelden
Diversiteit biedt individuele keuze	Inloopplekken, zorgboerderijen, buurtcirkels, herstelacademies, wijkbedrijven, sociale ondernemingen, sportverenigingen, etc. etc.
Activisme geeft groepsbinding	Kleine actieve groepen (5 – 10 personen) met concrete activiteiten op meerdere niveaus en met enkele trekkers/begeleiders
Toegang via individuele steunrelaties	Per deelnemer een begeleider/ervaringsdeskundige/maatje/vertrouwenspersoon die introduceert en ook 'present' blijft
Samenhang creëert vernieuwing	Verbindingen tussen activiteiten zodat ze elkaar onderling stimuleren via een permanente lichte regie ('broedplaats-management')

Hoe dan sturen?

Twée principes

- Sturen op stabiliteit
- Sturen op dynamiek

Hoe participatie-arena ontwikkelen?

- Permanente goed bereikbare activiteiten voor burgers ('presentie')
- Sociale netwerken en professionals vormen daarin één sociaal systeem
- Zorg, hulp en ondersteuning ook in een collectiverend aanbod

Maar dat betekent:

- van contractueel dienstverleningsmodel naar symbiotisch voorzieningenmodel
- van programmatisch sturen naar dynamisch sturen

Wicked problems, clumsy solutions (Grint, 2008).

Hoe omgaan met meervoudige, dynamische en grillige problemen?

Nodig is een mix van:

- Hiërarchische oplossingen (opdrachtgeverschap, inkooprelatie)
- Individualistische oplossingen (organisatiebelang, ondernemerschap)
- Egalitaire oplossingen (samenwerkingsverbanden, platforms)

Netwerken en wicked problems

Onderzoek van 8 zorgnetwerken in VK/NHS (2011):

- Cross-organizational ICT: weinig bijdrage
- Interorganizational learning: weinig bijdrage
- Shift from vertical management to lateral leadership: bijdrage.

Kenmerken lateral leadership:

- Mixed, small teams
- Managerial hybrids, linking managerial and professional worlds
- Network leaders with 'soft/hard' mix in management approach.

Partial rather than radical transition from hierarchical to network forms.

Hoe dan sturen? (1)

Meervoudig sturen: opdrachten, ondernemerschap, samenwerking.

Dat gebeurt nu al, maar:

- te gesegmenteerd, weinig dynamiserend
- burgers niet sturend betrokken

Hoe dan sturen? (2)

Collective impact: alleen een gebundeld werkproces werkt!

- Gezamenlijk uitvoeringsprogramma
- Eén wijze van monitoring
- Activiteiten in interactie
- Voortdurende communicatie
- Steunbureau.

Bekende principes, worden alleen niet goed toegepast.

Hoe dan sturen? (3)

- Eén werkproces voor de populatie, gewenste effecten en daartoe vereiste sociale dynamiek
- Permanente samenwerkingsplatforms voor borging van presentie en continuïteit
- Burgers acteren op alle niveaus (Nachbarschaftshaus Orangerie, Berlijn)
- Minder 'beleid', meer campagnes: breed georkestreerde inspanningen (IJsland-model).

Vervolg?

- Blijft participatie van de meest kwetsbaren een toekomstdroom?
- Is daar op te ontwikkelen/samen leren?

Foto(s) Hollandse Hoogte

Adresgegevens

 @AEF_NL

 Andersson Elffers

 Mail@aef.nl

Maliebaan 16

Postbus 85198

3508 AD Utrecht

(030) 236 30 30

www.aef.nl